

УДК 811.161.2:81'0 (043.2)

Малініна Д.

Національний авіаційний університет, Київ

УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА: ДИНАМІКА ЗМІН

Українська літературна мова – продукт тривалого культурного розвитку народу-носія. Вона характеризується функціональною багатогранністю, здатністю задовольняти комунікативні запити носіїв української мови в сфері усного і писемного спілкування. Предметом нашого дослідження є аналіз загальних процесів, що відбувалися в українській літературній мові та спроба протезити тенденції майбутнього її розвитку.

Досліджуючи історичний розвиток мови, Фердинанд де Соссюр у праці «Курс общей лингвистики» зазначив, що є дві абсолютно різні лінгвістики – синхронічна та діахронічна. Синхронія, це ніби горизонтальний зріз, тобто стан мови в конкретний момент як готової системи взаємозв'язаних і взаємозумовлених елементів: лексичних, граматичних, фонетичних, які мають власну цінність та значимість, незалежно від їх походження. Діахронія – «вісь послідовності», на якій не можна побачити більше одної речі водночас. Діахронія – це вертикальний зріз, шлях крізь час, який проходить кожен елемент мови окремо, видозмінюючись у процесі історичного розвитку.

Отже, мова – це єдність стійкого та змінного. Відносна стійкість мови необхідна для того, щоб вона була зрозумілою мовцям, зберігала і передавала досвід попередніх поколінь, а змінність – щоб фіксувати і позначати нові явища зовнішнього і внутрішнього світу людини, тобто виражати нові думки. Переважна більшість мовних змін починається з варіювання. Нові варіанти конкурують із старими і з часом змінюють їх. Так, в українській мові певний час варіативним було написання літери «ф» в іншомовних словах: за правилом слід було розрізняти давні і недавні запозичення з цим звуком, причому в словах, запозичених з грецької мови, треба було писати не «ф», а «т»: *аритметика, катедра, патос, ортографія*. З часом написання таких запозичень стало уніфікованим.

Всі мовні зміни здійснюються самими носіями мови. Однак вони не залежать від волі людей, а мають об'єктивний характер.

Встановлення більш тісних контактів української мови з різними мовами світу, посилення інтернаціоналізації українського словотвору. Наприклад, спостерігаємо активне використання складних найменувань, що містять іншомовні компоненти: промо-акція, прес-реліз, експрес-анкета.

Намагання вилучити зі словника української мови слова, які стали органічними її елементами, замінити їх давніми або штучно створеними, особливо в галузі термінології та професійної лексики, наприклад: снаряд – гарматень, клапан – хлипак, буфер – відпружник, вертоліт – гвинтокрил.

До внутрішніх причин розвитку мови належить, наприклад, антиномія, протиставлення, які призводять до змін.

Науковий керівник: Прима В.П., викладач